

تأثیر پوشش خوراکی بر پایه کنسانتره پروتئین آب پنیر حاوی ناتامایسین یا کونزوگه آنزیم لیزوزیم- گراندان بر خصوصیات میکروبی پنیر سفید فرآپالایشی

عباس جلیلزاده^۱، جواد حصاری^۲، سیدهادی پیغمبردوس^۳، حسین جدیری^۴، عیسیٰ جاویدی‌پور^۵

۱- دانش آموخته دکتری، گروه مهندسی علوم و صنایع غذایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۲- استاد، گروه مهندسی علوم و صنایع غذایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳- استاد، گروه مهندسی علوم و صنایع غذایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

۴- کارشناس ارشد، مدیر تحقیق و توسعه پگاه تبریز، تبریز، ایران

۵- گروه مهندسی صنایع غذایی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه یزونجوييل وان، وان، ترکیه

(تاریخ دریافت: ۹۶/۱۰/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۳/۲۴)

چکیده

در این تحقیق تأثیر پوشش‌های خوراکی بر پایه پروتئین آب پنیر حاوی غلاظت‌های مختلف ناتامایسین و کونزوگه لیزوزیم- صمغ گراندان بر خصوصیات میکروبی پنیر سفید فرآپالایش مورد بررسی قرار گرفت. برای این منظور اشریشیاکلی O157:H7 (به عنوان یک شاخص برای باکتری‌های گرم منفی و مقاوم در برابر پاستوریزاسیون تجاری)، استافیلوکوکوساورئوس (به عنوان شاخص باکتری‌های گرم مثبت) و کپک پنی‌سیلیوم کریزوزنوم بر روی سطح پنیر سفید فرآپالایشی (UF) تلقیح شد و خواص میکروبی پنیر در طول 28 روز دوره نگهداری ارزیابی شد. نتایج نشان داد که همه تیمارهای پوشش خوراکی به طور معنی‌داری رشد کپک پنی‌سیلیوم کریزوزنوم را کاهش داد. پوشش‌های حاوی ناتامایسین در کاهش جمعیت این کپک مؤثرتر از پوشش‌های حاوی لیزوزیم- گراندان بودند. پوشش حاوی با غلاظت 600 پی‌سی‌ام باکتری اشریشیاکلی H7-O157: H7 به میزان 2/09 سیکل لگاریتمی در مقایسه با نمونه‌های بدون پوشش کاهش داد. همچنین رشد استافیلوکوکوس اورئوس در تمامی نمونه‌های تیمار شده با آنزیم لیزوزیم- گراندان، کمتر از نمونه کنترل بود. کمترین میزان رشد باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه پوشش داده شده حاوی 600 پی‌سی‌ام لیزوزیم- گراندان در روز 28 مشاهده شد که جمعیت میکروبی آن 2/60 لگاریتم بود. برخلاف سایر تیمارها، روند رشد باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه پوشش داده شده با پروتئین آب پنیر حاوی 600 پی‌سی‌ام آنزیم لیزوزیم- گراندان تا روز 28، نزولی بود به طوری که جمعیت آن از 5/41 لگاریتم در روز نخست، به 2/60 لگاریتم در روز 28 ام کاهش یافت. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که استفاده از پوشش‌های خوراکی بر پایه پنیر سفید ناتامایسین آب پنیر به عنوان حامل ناتامایسین و کونزوگه لیزوزیم گراندان در غلاظت بهینه می‌تواند جهت افزایش کیفیت میکروبی پنیر فرآپالایشی مورد استفاده قرار گیرد.

کلید واژگان: پوشش خوراکی، اشریشیاکلی O157:H7، کونزوگه لیزوزیم- گراندان، استافیلوکوکوس اورئوس، پنیر سفید فرآپالایشی

۱- مقدمه

لیزوزیم که در سال 1922 توسط الکساندر فلمینگ کشف شد، دیواره سلولی باکتری‌های گرم مثبت را هیدرولیز می‌کند؛ بنابراین، لیزوزیم می‌تواند به عنوان ماده نگهدارنده در تولید پنیر برای جلوگیری از عیوب تولید گاز ناشی کاستریلیوم تیروبوتریکوم استفاده شود [5]. لیزوزیم هیدرولاز N-acetyl muramoyl پپتیدوگلیکان است که در درجه اول بر باکتری‌های گرم مثبت مؤثر است. لیزوزیم پپتیدوگلیکان دیواره سلولی باکتریایی را هیدرولیز کرده و به این ترتیب سلول را تجزیه می‌کند [6]. گزارش شده است که کونژوگه کردن آنزیم لیزوزیم با برخی از پلی‌ساقاریدها می‌تواند طیف فعالیت ضدمیکروبی و خواص عملکردی، از قبیل حلالیت، پایداری امولسیون، پایداری فوم، پایداری حرارتی، ظرفیت اتصال آب و فعالیت آنتی‌اسیدانی لیزوزیم بهبود دهد [7-8]. امیری و همکاران (2008) گزارش کرند که کونژوگه کردن لیزوزیم - دکستران اثر ضدمیکروبی خوبی بر اشریشیاکلی در مقایسه با آنزیم اصلاح‌نشده دارد، درحالی که بر استافیلوکوکوس اورئوس در مقایسه با آنزیم لیزوزیم غیر کونژوگه تفاوت معنی‌داری ندارد [9]. تاکاشی و همکاران (2000) اقدام به کونژوگه کردن لیزوزیم و گلوکز استثاریک مونوواستر کردن و طی آن بهبود فعالیت ضدباکتریایی، افزایش پایداری حرارتی و بهبود فعالیت امولسیون‌کنندگی مشاهده شد [10].

натامايسينيك ضد قارچ طبيعي و متعلق به آنتيبيوتيك پلائيلىني است که در طى تخمير هوازى غوطهورى توسط استرپتومايسنس ناتالنسيس و سويههای مرتبط توليد می‌شود. اولین بار در سال 1955 از محیط کشت فیلتر شده استرپتومايسنس ناتالنسيس ايزوله شده از خاک کشف شد. حلالیت کم آن در آب و بیشتر حلالهای آن را برای تیمار سطح غذا مناسب می‌کند. غلاظت مورد استفاده از ناتامايسين بين 1 تا 20 ppm است [11]. ناتامايسين تقريباً عليه مخمرها و كپكها فعال است، اما تأثيری بر روی باكتري، پروتئوزا يا وپروس ندارد. کاربرد مستقيم ناتامايسين در سطح غذا توسيع اسپرى کردن يا غوطهورى نتایج مشکوكى به خاطر چسبندگى نامناسب، انتشار سريع مولکولهای ماده غذائي و درنتيجه کاهش غلاظت در سطح را نشان مى دهد به بيان ديگر روش های مذکور ماده فعال ضدقارچی را به طور نسبی غيرفعال نموده و باعث مهاجرت سريع به غذا مى شود درحالی که

پنير يكى از مواد غذائي است که مصرف آن سهم قابل توجهى در رژيم غذائي متعادل و سالم دارد. داشتن شاخص گليسمى پاين، محتواي پروتئين بالا، در برداشت ويتامين هاي A، B6، B9، مواد معدنی و انواع طعم‌دهنده پنير را به عنوان يك جزء بسيار جذاب از وعدههای غذائي مطرح کرده است [1]. پنير فراپالايش شده يا UF¹ مهم‌ترین پنير صنعتي کشور ما است. پنير فراپالايش حاوي حداقل 34 درصد وزني ماده خشك، 12 درصد پروتئين، اسيديته حداكثر 1/8% بر مبنای اسيدلاكتيك و pH 4/6 تا 5/2 بوده و حداكثر 5 درصد نمک دارد [2]. اين نوع پنير بدون حفره و داري بافييکنواخت است. اين محصول به علت دارا بودن pH پاين در سطح توسط ميكروارگانيسمهای نامطلوب به ويژه كپك و مخمر آلوده می‌شود. رشد كپك و مخمر در پنير فتای UF از دلائل اصلی پاين بودن ماندگاري اين فرآورده است. يكى ديگر از مشكلاتي که در صنایع لبنی وجود دارد عدم کفایت پاستوريزاسیون حرارتی برای غيرفعال کردن برخی از ميكروارگانيسمهای است. اگرچه گزارش شده E.coli توسط پاستوريزاسیون نابود می‌شود، گزارش هایی مبنی بر توانایی آن (از جمله گونه بیماری زای آن O157:H7) بر تشکیل بیوفیلم در تجهیزات پاستوريزاسیون وجود دارد که نشانگر نارسایی پاستوريزاسیون است [3]. استافیلوکوکوس اورئوس و اشریشیاکلی O157:H7 از جمله پاتوژنهایی هستند که توجه زیادی را در صنایع لبنی به خود جلب نموده‌اند. استافیلوکوکوس اورئوس می‌تواند در پنیرهای سفید آب‌نمکی به خصوص در حضور مخمرها حتی در pH پاين و ميزان بالاي نمک زنده بماند. اشریشیاکلی کلی O157:H7 به عنوان حطر بالقوه برای پنير نرم و نيمه سخت هست. نشان داده شد که باكتري O:157:H7 بهطور كامل در پنير غوطهور شده در آب‌نمک داغ ظرف مدت 30 روز از رسیدن مهار شد. بايان حال، همان پاتوژن حتی در غلاظت نمک بالاي (يعنوان مثال، 17,5٪ نمک) در پنير غير غوطهور فعال باقی مانده است [4]. برای غلبه برای مشکل راهكارهای مختلفي پيشنهاد شده و تحقيقاتی در اين زمينه صورت گرفته است. پوشش های خوراکی بر پایه پروتئين آب پنير حاوي مواد ضد ميكروبیکی از اين راهكارها است.

1. Ultrafiltrated cheese

2-2- مراحل آماده‌سازی و تولید نمونه‌های پنیر

در این تحقیق آماده‌سازی و تولید نمونه‌های پنیر مطابق شکل 1 و به روش حصاری و همکاران (2006) در کارخانه پگاه آذربایجان شرقی (تبریز) انجام گرفت [12]. بعد از تولید نمونه‌های پنیر ابتدا سوپرانسیون میکروارگانیسم‌های مورد مطالعه تهیه شد و با پیپت استریل روی سطح پنیر تلقیح شد. سپس نمونه‌های پنیر به روش غوطه‌وری پوشش داده شد [13].

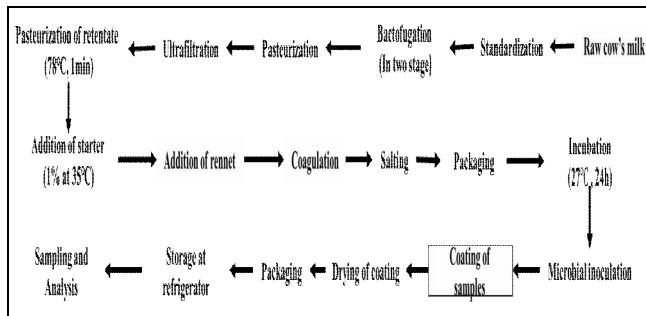

Fig 1 Preparation and production of cheese samples with edible coating treatment

3-2- روش تهیه محلول پوشش خوراکی

برای تهیه پوشش خوراکی از روش پرزگاگو و کروچتا (2002) [14] و راموس و همکاران (2012) [15] با اندکی اصلاح استفاده شد. به این ترتیب که 8 گرم پودر پروتئین آب پنیر در آب مقطر 2 بار تقطیر در یک بشر حل شد و در حمام آبی تا دمای 90°C حرارت داده شد، بعد به مدت 45 الی 60 دقیقه در این دما نگه داشته شد. در مدت حرارت دهی به مقدار 5 گرم گلیسرول، 5 گرم موم و توتین 80 به مقدار 0/15 گرم اضافه گردید. بعد از حرارت دهی لازم از بن ماری خارج و در آب بخ قرار داده شد. سپس به مدت 3 الی 4 دقیقه توسط اولتراتراکس با سرعت 15000 rpm هموژنیزه شد. قابل توجه است که در حین حرارت pH پوشش در 8 تنظیم شد. به فرمولاسیون پوشش کونژوگه لیزوژیم-گریوزیم مختلف (200 و 400 ppm) 600 ppm اضافه شد. ناتامایسین نیز در غلاظت‌های 10، 20 و 30 پی‌پی‌ام به فرمولاسیون پوشش افزوده شد و یک نمونه بدون پوشش به عنوان نمونه کنترل مورد ارزیابی قرار گرفت.

4-2- روش کونژوگه کردن آنژیم لیزوژیم -

صمغ گزاندان

برای کونژوگه کردن آنژیم لیزوژیم - گزاندان از روش هاشمی و همکاران (2014) استفاده شد [16]. به این ترتیب که آنژیم

استفاده از فیلم و پوشش بر پایه پلیمرهای ضد میکروبی کارایی بیشتری فراهم می‌کند که ناشی از باقی ماندن غلط با الاتری از ماده فعال در سطح است. علاوه بر این به دلیل حلالیت ناچیز ناتامایسین در آب گنجاندن آن در پوشش به نفع توزیع خوب در پنیر است.

بر اساس مطالعات انجام شده تاکنون استفاده از پوشش‌های خوراکی بر مبنای پروتئین آب پنیر حاوی کونژوگه آنژیم لیزوژیم - گزاندان و ناتامایسین بر ماندگاری پنیر سفید فرایالایشی مورد ارزیابی قرار نگرفته است. لذا هدف این پژوهش بررسی تأثیر این پوشش خوراکی بر خصوصیات میکروبی پنیر فرایالایشدر طی 28 روز نگهداری بوده است.

2- مواد و روش‌ها

2-1- مواد

شیر خام (تهیه شده از کارخانه پگاه تبریز)، آغازگر مرکب از کشت‌های مزووفیل (لاکتوکوکوس لاکتیس زیرگونه کرموریس و لاکتوکوکوس لاکتیس زیرگونه لاکتیس) و ترموفیل (سترپتکوکرس سالیواریوس زیرگونه ترموفیلوس) شرکت CHOZITTMRA22 LYO (دانمارک)، مایه پنیر قارچی فرموزاژ مشتق از ریزوموکور میهی (شرکت سیلین، فرانسه¹). سوش‌های میکروبی اشرسیشیاکلی (O157:H7، ATCC6538، ATCC117) از سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران به صورت لیوفیلیزه شده تهیه شد. کلیه مواد شیمیایی، محیط‌های کشت و حلال‌های مورد استفاده در این پژوهه تحقیقاتی، ساخت شرکت تجاری مرک آلمان و سیگما با درجه خلوص تجهیزات بودند. کنسانتره پروتئین آب پنیر با مشخصات جدول 1 از شرکت Agri Marck تهیه شد.

Table 1 Specifications of Whey Protein Concentrate

Specifications	Amount
Protein (dry basis)	81%
Fat	5.5%
Ash	3%
Moisture	5.3%
Carbohydrate	10%
pH (10% solution)	6.1

1. DSM FoodSpecialities, Seclin, France

کپک‌پنی سیلیوم‌کریزوژنوم در جدول 2 آورده شده است. نتایج آنالیز واریانس نشان داد که همه تیمارهای پوشش خوراکی به طور معنی‌داری ($P < 0.05$) رشد کپک‌پنی سیلیوم کریزوژنوم را کاهش داد. پوشش‌های حاوی ناتامایسین در کاهش این کپک موفق‌تر از پوشش‌های حاوی لیزوژنوم-گرانتان عمل کردند. به طوری که پوشش‌های حاوی 30 پی‌پس امناتامایسین توانست رشد این کپک را از مقدار اولیه $0/12 \pm 5/08$ لگاریتم به $0/09 \pm 1/99$ سیکل لگاریتم در روز پانزدهم کاهش دهد. از روز پانزدهم تا روز 28 مقدار این کپک اندکی افزایش یافت و به $0/16 \pm 2/29$ رسید. این در حالی است که جمعیت این کپک در نمونه کنترل به $0/20 \pm 7/69$ رسید. در پژوهشی که توسط پینادو و همکاران (2010) انجام گرفت، اثر فیلم‌های خوراکی ایزوله پروتئین آب‌پنیر حاوی ناتامایسین، نیسین و اسید مالیک بر روی کنترل میکروب‌های پاتوژن در سطح پنیر مورد مطالعه قرار گرفت [18]. داده‌های این پژوهش نشان داد که فیلم‌های حاوی ناتامایسین توانست رشد کپک‌پنی سیلیوم کریزوژنوم را به خوبی مهار کند. یلدیریم و همکاران (2006)، تأثیر پوشش کازئین به عنوان حامل ناتامایسین را برای ارزیابی خواص پنیر کاشار مورد ارزیابی قراردادند. این محققین نشان دادند که پوشش پنیر با کازئین حاوی ناتامایسین می‌تواند تا مدت یک ماه، رشد کپک و مخمر را متوقف کند [19]. در مطالعه دیگری دوسانتوز پیرس و همکاران (2008) از فیلم پلیمر سلولز حاوی ناتامایسین، نیسین و ترکیب آن‌ها برای ارزیابی خواص پنیر موزارلا استفاده کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که پوشش‌حاوی 8 درصد ناتامایسین با خلوص 50 درصد، رشد کپک و مخمر را به میزان 2 لگاریتم کاهش داد [20]. فاجاردو و همکاران (2010)، از فیلم کیتوزان به عنوان حامل ناتامایسین برای بهبود ماندگاری پنیر سالوئیو¹ استفاده کردند. داده‌ای این تحقیق نشان داد که استفاده از ناتامایسین می‌تواند رشد کپک و مخمر را $1/1$ لگاریتم، در طی 27 روز نگهداری کاهش دهد [21]. نتایج پژوهش حاضر همچنین با نتایج کالیتری و همکاران (2013) مطابقت خوبی دارد. بر اساس نتایج این محققین، افزودن $0/02$ درصد ناتامایسین به پنیر گالوتیری² توانست به طور معناداری ($P < 0/05$) رشد کپک و مخمر را کنترل نماید، به طوری که طی 30 روز نگهداری پنیر، میزان کپک و مخمر در نمونه کنترل از $4\log 7/2$ به

لیزوژنوم-گرانتان به نسبت $1:1$ (40 میلی‌گرم از هر کدام) با هم‌دیگر مخلوط شد و در ml^2 محلول بافر فسفات $0/1$ مول بر لیتر در دمای اتاق حل شد و در دمای 60 درجه سانتی‌گراد به مدت 10 روز گرمانه گذاری شد. سپس در غلظت‌های متفاوت به فرمولاسیون پوشش اضافه شد.

5-2- آزمون‌های میکروبی

ابتدا میکروارگانیسم‌های تهیه شده از حالت لیوفلیزه مطابق روش توصیه شده سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی خارج TSB شد و جهت تهیه پیش کشت باکتری‌ها از محیط کشت استفاده شد. شمارش میکروبی استافیلوکوکوس اورئوس با استفاده از محیط کشت اختصاصی بیردپارکر آگار (مرک آلمان) و به روش کشت سطحی و انکوباسیون در دمای 37 درجه سانتی‌گراد به مدت 48 ساعت در مدت زمان‌های 0, 3, 7, 14, 21 و 28 روز پس از تولید انجام شد. شمارش باکتری E.coli O157:H7 با استفاده از محیط کشت مکانکی آگار با سوربیتول بعد از 24 ساعت انکوباسیون در دمای 37 درجه سانتی‌گراد انجام شد [17]. برای شمارش کپک پنی سیلیوم‌کریزوژنوم از محیط کشت PDA استفاده شد. به‌این ترتیب که پلیت‌ها در دمای 25 درجه سانتی‌گراد به مدت 3 الی 5 روز گرمانه گذاری شده و سپس شمارش کپک مخمر انجام شد [2].

6- تجزیه و تحلیل آماری

داده‌های حاصل از آزمایش‌های پایه بلوک‌های کاملاً تصادفی جهت ارزیابی تیمارهای مختلف و زمان رسیدن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. از نرم‌افزار SPSS (نسخه 21) جهت آنالیز داده‌ها استفاده شد. تفاوت‌های معنی‌دار در نتایج با استفاده از آنالیز واریانس یک‌طرفه تخمین زده شد. به منظور مقایسه میانگین‌ها از آزمون چند‌دانه‌ای دانکن در سطح معنی‌داری ($P < 0/05$) استفاده شد. تمامی آزمایش‌ها در 3 تکرار انجام گرفت. رسم نمودارها با استفاده از نرم‌افزار اکسل 2013 انجام شد.

3- نتایج و بحث

1- تأثیر پوشش خوراکی بر رشد کپک

پنی سیلیوم کریزوژنوم

نتایج تأثیر پوشش‌های خوراکی بر رشد

1. Saloio cheese
2. Galotyri cheese

بود ولی در هفته سوم و چهارم این روند شتاب بیشتری داشت. دوowan و همکاران (2007)، تأثیر پوشش و فیلم کیتوزان حاوی آنزیم لیزوزیم را برماندگاری پنیر موزارلا مورد ارزیابی قراردادند [24]. نتایج این پژوهش نشان داد که روند رشد پک که مخمر در نمونه‌های پوشش داده شده کمتر از نمونه‌های بدون پوشش بود که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. کاهش رشد پک در نمونه‌های پوشش داده شده، می‌تواند به کاهش نفوذ اکسیژن نسبت داده شود. در پژوهش دیگری پوشش آژینات-لیزوزیم بر روی پنیر کوالهه مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که آلودگی قارچی نمونه‌های پوشش داده شده کمتر از نمونه‌های بدون پوشش بود. با اینکه لیزوزیم و آژینات فعالیت ضدقارچی ندارند، این محققین دلیل آلودگی کمتر نمونه‌های پوشش داده شده را کاهش نفوذ اکسیژن بیان کردند که با یافته‌های ما مطابقت دارد [25].

افزایش یافت ولی در نمونه‌های تیمار شده با ناتامایسین میزان کپک و مخمر در پایان دوره نگهداری در حدود $3\log$ بود [22]. نتایج پژوهش حاضر همچنین با نتایج کیسی و براندللی (2012) همخوانی دارد [23]. در نمونه‌های پوشش دار شده با پروتئین آب‌پنیر حاوی لیزوزیم-گراناتان در تمامی تیمارها کپک پنی‌سیلیوم کریزوژنوم روند رشد صعودی طی نمود؛ اما روند رشد در نمونه‌های پوشش دار، آهسته‌تر از نمونه کنترل بود. به طوری که در طی 28 روز نگهداری جمعیت میکروبی در نمونه 0/20 کنترل از مقدار اولیه تلقیح شده $5/01 \pm 0/05$ لگاریتم به $7/69 \pm 0/05$ افزایش یافت؛ در حالی که در نمونه‌های پوشش دار حداکثر میزان رشد $6/87 \pm 0/11$ لگاریتم بود و بین غلطهای مختلف لیزوزیم-گراناتان تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد (P > 0/05). در طی دو هفته اول نگهداری، روند رشد پک پنی‌سیلیوم کریزوژنوم در نمونه‌های پوشش داده شده آهسته‌تر

Table 2 The Effect of WPC- based edible containing Natamycin and Lysozyme-Xanthanate Conjugate on *Phenicillium Chrysogenum* growth in UF cheese during 28 days

Days							Treatment
28	21	15	7	3	1		
7.69 \pm 0.20 ^{cd}	7.56 \pm 0.04 ^{de}	7.77 \pm 0.04 ^{cd}	7.16 \pm 0.02 ^{ce}	6.61 \pm 0.07 ^{be}	5.01 \pm 0.05 ^{aa}		Control
4.53 \pm 0.13 ^b	4.49 \pm 0.11 ^{bc}	3.62 \pm 0.15 ^{ab}	3.82 \pm 0.11 ^{ac}	4.53 \pm 0.13 ^{bc}	5.04 \pm 0.11 ^{ca}		Coating + 10 ppm natamycin
4.14 \pm 0.20 ^c	3.68 \pm 0.21 ^{bb}	3.82 \pm 0.11 ^{bb}	3.24 \pm 0.06 ^{ab}	3.92 \pm 0.08 ^{bb}	5.05 \pm 0.09 ^{da}		Coating + 20 ppm natamycin
2.29 \pm 0.16 ^{ba}	2.19 \pm 0.20 ^{ABa}	1.99 \pm 0.09 ^{Aa}	2.34 \pm 0.12 ^{Ba}	3.28 \pm 0.17 ^{ca}	5.08 \pm 0.12 ^{da}		Coating + 30 ppm natamycin
6.73 \pm 0.03 ^{fc}	6.58 \pm 0.01 ^{ed}	5.60 \pm 0.04 ^{dc}	5.31 \pm 0.01 ^{cd}	5.15 \pm 0.01 ^{bd}	5.00 \pm 0.03 ^{aa}		Coating + 200 ppm Lyz-Xan
6.76 \pm 0.04 ^{fc}	6.60 \pm 0.02 ^{ed}	5.65 \pm 0.07 ^{dc}	5.39 \pm 0.07 ^{cd}	5.13 \pm 0.01 ^{bd}	4.99 \pm 0.03 ^{aa}		Coating + 400 ppm Lyz-Xan
6.87 \pm 0.11 ^{fc}	6.64 \pm 0.14 ^{ed}	5.62 \pm 0.09 ^{dc}	5.31 \pm 0.07 ^{cd}	5.12 \pm 0.04 ^{bd}	5.00 \pm 0.02 ^{aa}		Coating + 600 ppm Lyz-Xan

*Values are mean of at least 3 replicates \pm standard deviation between means.

*^{a-d}Different uppercase superscripts differ between ripening times within the same sample (P>0.05).

*^{a-d}Different lowercase superscripts differ between treatments within the same ripening time (P>0.05).

یافت. مقدار این باکتری در پوشش‌های حاوی 200 و 400 ppm لیزوزیم-گراناتان تا روز 15 کاهش یافت وی از روز پانزدهم به بعد مجدداً افزایش یافت و در روز 28 به ترتیب به $4/25 \pm 0/09$ و $80/2/04$ لگاریتم رسید. در نمونه‌های پوشش داده شده حاوی ناتامایسین هم روند رشد باکتری کنترل از نمونه کنترل بود. گرچه گزارش شده است که ناتامایسین بر روند رشد باکتری‌ها مؤثر نیست، لیکن کاهش رشد باکتری در تیمارهای حاوی ناتامایسین نسبت به نمونه بدون پوشش می‌تواند به دلیل کاهش اکسیژن در دسترس باشد.

2-3- تأثیر پوشش خوراکی بر رشد

O157:H7

نتایج تأثیر پوشش‌های خوراکی بر رشد اشربیشیاکلی O157:H7 در نمودار 2 آورده شده است. نتایج آنالیز واریانس نشان داد که تأثیر تمامی پوشش‌های خوراکی بر رشد باکتری اشربیشیاکلی O157:H7 معنی‌دار بود ($P < 0/05$). بیشترین میزان کاهش، مربوط به نمونه پوشش حاوی لیزوزیم-گراناتان با غلظت 600 ppm بود که مقدار این باکتری از مقدار اولیه تلقیح شده $4/22 \pm 0/06$ لگاریتم به $4/11 \pm 0/06$ لگاریتم کاهش

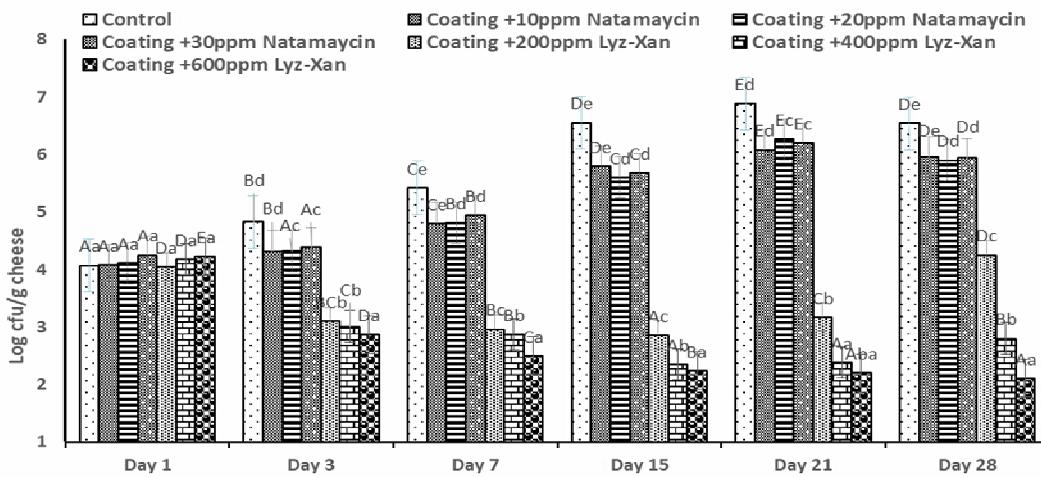

Fig 2 The Effect of WPC- based edible containing Natamycin and Lysozyme-Xanthanate Conjugate on *Escherichia coli* O157: H7growth in UF cheese during 28 days

A-D Different uppercase superscripts differ between ripening times within the same sample ($P>0.05$).
a-d Different lowercase superscripts differ between treatments within the same ripening time ($P < 0.05$).

به $7/37 \pm 0/07$ لگاریتم از روز 28 افزایش یافت. در نمونه‌های پوشش داده شده حاوی مخلوط ناتامایسین نیز، روند رشد این باکتری صعودی بود، اما نسبت به نمونه کنترل روند رشد آهسته‌تری داشت. جمعیت این باکتری در نمونه‌های پوشش داده شده حاوی 10، 20 و 30 ppm ناتامایسین به ترتیب از $5/29 \pm 0/21$, $5/33 \pm 0/16$ و $5/24 \pm 0/18$ در روز اول, به $6/52 \pm 0/12$, $6/45 \pm 0/14$ و $6/49 \pm 0/12$ لگاریتم در پایان هفته چهارم رسید. نتایج همچنین نشان داد بین غلطه‌های مختلف ناتامایسین تفاوت معنی داری وجود نداشت ($P > 0/05$). کمترین میزان رشد باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه پوشش داده شده حاوی 600 ppm نیز نسبت به نمونه کنترل کاهش معنی داری داشت ($P < 0/05$). در این تیمارها جمعیت باکتری استافیلوکوکوس اورئوس تا روز 15 روند کاهشی داشت ولی از روز 15 به بعد جمعیت این باکتری مجددًا افزایش داشت ولی در پایان هفته چهارم نگهداری جمعیت باکتری کمتر از نمونه بدون پوشش بود. برخلاف سایر تیمارها، روند رشد باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه پوشش داده شده با پروتئین آب پنیر حاوی 600 ppm آنژیم لیزوژیم-گرانتان تا روز 28، نزولی بود به طوری که جمعیت آن از $5/41 \pm 0/15$ لگاریتم در

با وجود این که گزارش شده است لیزوژیم به تنها ی فقط بر برخی باکتری‌های گرم مثبت تأثیرگذار است، ولی نتایج پژوهش هاشمی و همکاران (2014)، نشان داد که کوژنوجه کردن آنژیم لیزوژیم با گرانتان می‌تواند بر باکتری گرم منفی اشريشياکلي نيز تأثیرگذار باشد که با یافته‌های ما مطابقت دارد [16]. گرچه ناتامایسین به عنوان یک ماده ضد قارچی مطرح هست، ولی پوشش‌های حاوی ناتامایسین روند رشد باکتری اشريشياکلي O157:H7 را نسبت به نمونه بدون پوشش گند نمود. دلیل این امر را می‌توان به تأثیر پوشش بر میزان اکسیژن در دسترس برای رشد این میکرووارگانیسم نسبت داد. این داده با نتایج راموس و همکاران (2012)، فاجاردو و همکاران (2010) و رسار و همکاران (2014) همخوانی دارد [15, 21, 22].

3-3- تأثیر پوشش خوراکی بر رشد استافیلوکوکوس اورئوس

میکرووارگانیسم دیگری که به عنوان شاخص باکتری‌های گرم مثبت و یک باکتری پاتوژن مورد ارزیابی قرار گرفت، استافیلوکوکوس اورئوس بود. نتایج تأثیر پوشش‌های خوراکی بر رشد استافیلوکوکوس اورئوس در نمودار 3 آورده شده است.. نتایج آنالیز واریانس نشان داد که رشد این باکتری در تمامی نمونه‌های تیمار شده، کمتر از نمونه کنترل بود. جمعیت این باکتری در نمونه کنترل، از $5/32 \pm 0/12$ لگاریتم در روز نخست

غلظت میکروگرم بر لیتر، سبب کاهش رشد استافیلوکوکوس اورئوس به ترتیب به میزان تقریباً ۱/۷ و ۲ لگاریتم نسبت به نمونه کنترل شد.

روز نخست، به $0/12 \pm 2/60$ لگاریتم در روز 28 ام کاهش یافت. این نتایج تا حدودی با نتایج هاشمی و همکاران (2014) مطابقت دارد [16]. این محققین گزارش کردند که آزمیز لیزوژیم بهنهایی و در حالت کوتروگه شده با گزانتان در

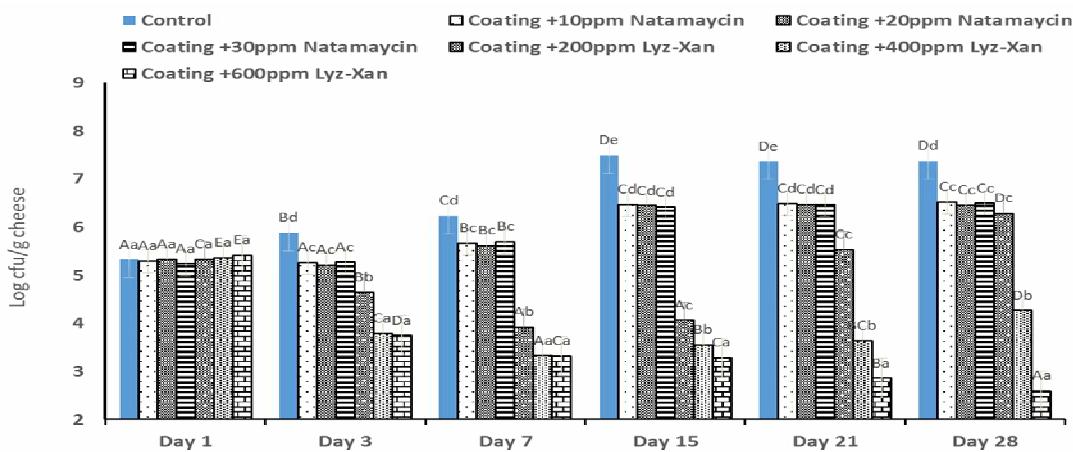

Fig 3 The Effect of WPC-based edible containing Natamycin and Lysozyme-Xanthanate Conjugate on *Staphylococcus aureus* growth in UF cheese during 28 days

A-D Different uppercase superscripts differ between ripening times within the same sample ($P > 0.05$).
a-d Different lowercase superscripts differ between treatments within the same ripening time ($P < 0.05$).

یا ناتامایسین را بر روی پنیر هالومی¹ مورد بررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که افزودن آنزیم لیزوژیم، اثر مهارکننده‌گی کیتوزان بر باکتری‌های اسیدلاکتیک را تقویت نمود ولی در نمونه‌های پوشش دار حاوی ناتامایسین، جمعیت باکتری‌های اسید لاکتیک در پایان هفته چهارم بیشتر از نمونه بدون پوشش بود که با یافته‌های مخصوصی دارد [28]. در پژوهش دیگری که توسط کونته و همکاران (2009) صوت گرفت تأثیر پوشش خوراکی بر پایه آژینات سدیم حاوی آنزیم لیزوژیم و اتینل دی‌آمین تر استیک اسید در شرایط اتمسفر معمولی و اتمسفر بهبود یافته بر ماندگاری پنیر فیوردنی لاته² مورد ارزیابی قرار گرفت. این محققین گزارش کردند که نوع بسته‌بندی بکار رفته تأثیر معنی‌داری بر جمعیت باکتری‌های اسیدلاکتیک کوکسی شکل در طول 8 روز نگهداری نداشت این نتایج پژوهش حاضر متناقض به نظر می‌رسد ($P > 0.05$) که با نتایج پژوهش متفاوت است [29]. دلیل این تناقض را می‌توان در نوع استارتر مورد استفاده و مدت زمان مورد مطالعه جستجو کرد. از طرفی هانون و همکاران (2006) گزارش کردند که جمعیت استارتر در طول

3-3- تأثیر پوشش خوراکی بر فعالیت استارتر پنیر

نتایج تأثیر پوشش‌های خوراکی مختلف بر روی جمعیت استارتر در جدول 3 آورده شده است. نتایج آنالیز واریانس نشان داد که تأثیر تیمار و زمان و اثر متقابل آن‌ها بر روی جمعیت استارتر معنی‌دار بوده است ($P < 0.05$).
داده‌های حاصل از این تحقیق نشان داد که پوشش حاوی ناتامایسین اثر بازدارنده‌گی بر روی میکروفلور استارتر ندارد و در طول دوره رسیدن جمعیت آن‌ها علیرغم کاهش جزئی در طول زمان (به دلیل اتوپلیز)، در سطح قابل قبولی باقی می‌ماند. علاوه بر این در پوشش‌های حاوی ناتامایسین، جمعیت استارتر کمی بالاتر از نمونه‌های بدون پوشش بود. با این حال از لحاظ آماری تفاوت معنی‌داری ($P < 0.05$) بین پوشش‌های حاوی غلظت‌های مختلف ناتامایسین مشاهده نشد. این نتایج با داده‌های راموس و همکاران (2012)، یانقلار و یلدیز (2016) و مهیار و همکاران (2018) به خوبی مطابقت دارد [28, 15, 27]. مهیار و همکاران (2018)، تأثیر پوشش کیتوزان حاوی لیزوژیم

1. Halloumi cheese

2. Fior di Latte cheese

نشان داد [31] ولی با نتایج کونته و همکاران (2011) در تناقض است [32].

رسیدن پنیر فرایپالایش به دلیل اتوکلیز کاهش می‌یابد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد [30]. داده‌های این تحقیق همچنین با نتایج دلنوبایل و همکاران (2009) مطابقت خوبی

Table 3 The Effect of WPC- based edible containing Natamycin and Lysozyme-Xanthanate Conjugate on cheese starter activity during 28 days

Days							Treatment
28	21	15	7	3	1		
7.66±0.26 ^{AB}	8.19±0.31 ^{Bb}	8.27±0.29 ^{Bb}	8.36±0.27 ^{Bb}	8.93±0.08 ^{cab}	8.16±0.12 ^{Ba}		Control
7.81±0.09 ^{Ab}	8.36±0.31 ^{Bb}	8.34±0.32 ^{Bb}	8.45±0.32 ^{Bb}	8.99±0.09 ^{cab}	8.19±0.16 ^{Ba}		Coating + 10 ppm natamycin
7.87±0.15 ^{Ab}	8.3±50.29 ^{Bb}	8.30±0.32 ^{Bb}	8.40±0.24 ^{Bb}	8.89±0.13 ^{cab}	8.16±0.14 ^{Ba}		Coating + 20 ppm natamycin
7.79±0.12 ^{Ab}	8.31±0.24 ^{BCb}	8.35±0.28 ^{BCb}	8.48±0.13 ^{Cb}	9.04±0.13 ^{Db}	8.09±0.20 ^{ABA}		Coating + 30 ppm natamycin
7.53±0.33 ^{Aab}	8.17±0.28 ^{Bb}	8.39±0.31 ^{Bb}	8.28±0.33 ^{Bab}	8.88±0.24 ^{cab}	8.24±0.19 ^{Ba}		Coating + 200 ppm Lyz-Xan
7.23±0.36 ^{Aab}	7.89±0.30 ^{Bab}	8.01±0.29 ^{Bab}	8.02±0.15 ^{Bab}	8.97±0.25 ^{cab}	8.11±0.28 ^{Ba}		Coating + 400 ppm Lyz-Xan
7.17±0.23 ^{Aa}	7.66±0.27 ^{Bab}	7.76±0.22 ^{Ba}	7.82±0.12 ^{Ba}	8.62±0.27 ^{ca}	8.29±0.20 ^{Ca}		Coating + 600 ppm Lyz-Xan

*Values are mean of at least 3 replicates ± standard deviation between means.

* A-D Different uppercase superscripts differ between ripening times within the same sample ($P>0.05$).

* a-d Different lowercase superscripts differ between treatments within the same ripening time ($P>0.05$).

ultrasound treatment on microbial and physicochemical properties of Iranian ultrafiltered feta-type cheese. Journal of dairy science.

- [3] Dewanti R., Wong A.C.L., 1995. Influence of culture conditions on biofilm formation by *Escherichia coli O157:H7*, Int. J. Food Microbiol. 26, 147–164.
- [4] Robinson, R.K., 2014. Encyclopedia of food microbiology. Academic press.
- [5] Wasserfall, F., & Teuber, M., 1979. Action of egg white lysozyme on Clostridium tyrobutyricum. Applied and Environmental Microbiology, 38(2), 197–199.
- [6] Masschalck, B., and C. W. Michiels. 2003. Antimicrobial properties of lysozyme in relation to foodborne vegetative bacteria. Crit. Rev Microbiol. 29:191–214.
- [7] Aminlari, M., Ramezani, R. and Jadidi, F., 2005. Effect of Maillard - based conjugation with dextran on the functional properties of lysozyme and casein. Journal of the Science of Food and Agriculture, 85(15), pp.2617-2624.
- [8] Dickinson, E., 2003. Hydrocolloids at interfaces and the influence on the properties of dispersed systems. Food hydrocolloids, 17(1), pp.25-39.
- [9] Amiri, S., Ramezani, R. and Aminlari, M., 2008. Antibacterial activity of dextran-conjugated lysozyme against *Escherichia coli* and *Staphylococcus aureus* in cheese curd. Journal of food protection, 71(2), pp.411-415.

4- نتیجه‌گیری کلی

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که پوشش خوراکی حاوی ناتامایسین توانست رشد کپک پنی‌سیلیوم کریزوژنوم را به مقدار 3/09 سیکل لگاریتمی کاهش دهد ولی بر روند رشد استافیلوکوکوس اورئوس واشریشیاکلی *O157:H7* تأثیر محسوسی نداشت. پوشش خوراکی حاوی آنزیم لیزوزیم - گزانتان بر روند رشد کپک پنی‌سیلیوم کریزوژنوم تأثیر محسوسی نداشت ولی توانست رشد استافیلوکوکوس اورئوس (P<0/05) واشریشیاکلی *O157:H7* را به صورت معنی داری کاهش دهد؛ بنابراین استفاده از این نوع پوشش خوراکی می‌تواند جهت بهبود خصوصیات میکروبی پنیر سفید فرایپالایش مورد استفاده قرار گیرد.

5- تشکر و قدردانی

نویسنده‌گان مراتب قدردانی خود را از شرکت پگاه تبریز و آزمایشگاه دپاکو به خاطر تأمین امکانات تولید و فضای آزمایشگاهی اعلام می‌دارند.

6- منابع

- [1] Mikkelsen, P., 2008. World Cheese Market 2000-2020.
- [2] Jalilzadeh, A., Hesari, J., Peighambardoust, S.H. and Javidipour, I., 2018. The effect of

- natamycin. *Italian Journal of Food Science*, 18(2).
- [20] dos Santos Pires, A.C., de Fátima Ferreira Soares, N., de Andrade, N.J., da Silva, L.H.M., Camilloto, G.P. and Bernardes, P.C., 2008. Development and evaluation of active packaging for sliced mozzarella preservation. *Packaging Technology and Science*, 21(7), pp.375-383.
- [21] Fajardo, P., Martins, J.T., Fuciños, C., Pastrana, L., Teixeira, J.A. and Vicente, A.A., 2010. Evaluation of a chitosan-based edible film as carrier of natamycin to improve the storability of Saloio cheese. *Journal of Food Engineering*, 101(4), pp.349-356.
- Conte, A., Gammariello, D., Di Giulio, S., Attanasio, M. and Del Nobile, M.A., 2009. Active coating and modified-atmosphere packaging to extend the shelf life of Fior di Latte cheese. *Journal of Dairy Science*, 92(3), pp.887-894.
- [22] Kallinteri, L.D., Kostoula, O.K. and Savvaidis, I.N., 2013. Efficacy of nisin and/or natamycin to improve the shelf-life of Galotyri cheese. *Food microbiology*, 36(2), pp.176-181.
- [23] Cé, N., Noreña, C.P. and Brandelli, A., 2012. Antimicrobial activity of chitosan films containing nisin, peptide P34, and natamycin. *CyTA-Journal of Food*, 10(1), pp.21-26.
- [24] Duan, J., Kim, K., Daeschel, M.A. and Zhao, Y., 2008. Storability of Antimicrobial Chitosan - Lysozyme Composite Coating and Film - Forming Solutions. *Journal of food science*, 73(6), pp.M321-M329.
- [25] Medeiros, B.G.D.S., Souza, M.P., Pinheiro, A.C., Bourbon, A.I., Cerqueira, M.A., Vicente, A.A. and Carneiro-da-Cunha, M.G., 2014. Physical characterisation of an alginate/lysozyme nano-laminate coating and its evaluation on 'Coalho' cheese shelf life. *Food and bioprocess technology*, 7(4), pp.1088-1098.
- [26] Resa, C.P.O., Gerschenson, L.N. and Jagus, R.J., 2014. Natamycin and nisin supported on starch edible films for controlling mixed culture growth on model systems and Port Salut cheese. *Food Control*, 44, pp.146-151.
- [27] Yangilar, F. and Oğuzhan Yıldız, P., 2016. Casein/natamycin edible films efficiency for controlling mould growth and on microbiological, chemical and sensory properties during the ripening of Kashar
- [10] Takahashi, K., Lou, X. F., Ishii, Y. and Hattori, M. 2000. Lysozyme-glucose-stearicmonoester conjugate formed through maillard reaction as an antimicrobial emulsifier. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 48: 2044-2049.
- [11] Delves-Broughton, J., Thomas, L.V., Doan, C.H. and Davidson, P.M., 2005. *Natamycin. FOOD SCIENCE AND TECHNOLOGY-NEW YORK-MARCEL DEKKER-*, 145, p.275.
- [12] Hesari, J., Ehsani, M.R., Khosroshahi, A. and McSweeney, P.L., 2006. Contribution of rennet and starter to proteolysis in Iranian UF white cheese. *Le Lait*, 86(4), pp.291-302.
- [13] Garemohammadloo E., Jalilzadeh A., and HESARI J., 2017. The effect of WPC-based edible catings containing nisin on whit-brined cheese shelf life. *JFST*, No.66, Vol. 14, 259-267.
- [14] Perez-Gago, M.B. and Krochta, J.M., 2002. Formation and properties of whey protein films and coatings. *Protein-based films and coatings*, pp.159-180.
- [15] Ramos Óscar L., Santos Arménia C., Leão Mariana V., Pereira Joana O., Silva Sara I., Fernandes João C., Franco M. Isabel, Pintado Manuela E., Malcata F. Xavier, 2012. Antimicrobial activity of edible coatings prepared from whey protein isolate and formulated with various antimicrobial agents. *International Dairy Journal* 25, 132-141.
- [16] Hashemi Mohammadi Marjan, Aminlari Mahmoud, Moosavinasab Marzieh, 2014. Preparation of and studies on the functional properties and bactericidal activity of the lysozyme -xanthan gum conjugate. *LWT - Food Science and Technology* 57, 594-602.
- [17] Otero, V., Becerril, R., Santos, J.A., Rodríguez-Calleja, J.M., Nerín, C. and García-López, M.L., 2014. Evaluation of two antimicrobial packaging films against *Escherichia coli* O157: H7 strains in vitro and during storage of a Spanish ripened sheep cheese (Zamorano). *Food Control*, 42, pp.296-302
- [18] Pintado Cristina M.B.S., Ferreira Maria A.S.S., Sousa Isabel, 2010. Control of pathogenic and spoilage microorganisms from cheese surface by whey protein films containing malic acid, nisin and natamycin.
- [19] Yildirim, M., Güleç, F., Bayram, M. and Yildirim, Z., 2006. Properties of Kashar Cheese coated with casein as a carrier of

- [30] Hannon, J.A., Deutsch, S.M., Madec, M.N., Gassi, J.Y., Chapot-Chartier, M.P. and Lortal, S., 2006. Lysis of starters in UF cheeses: behaviour of mesophilic lactococci and thermophilic lactobacilli. International dairy journal, 16(4), pp.324-334.
- [31] Del Nobile, M.A., Gammarielo, D., Conte, A. and Attanasio, M., 2009. A combination of chitosan, coating and modified atmosphere packaging for prolonging Fior di latte cheese shelf life. Carbohydrate polymers, 78(1), pp.151-156.
- [32] Conte, I. Brescia, and M. A. Del Nobile, 2011. Lysozyme/EDTA disodium salt and modified-atmosphere packaging to prolong the shelf life of burrata cheese. J. Dairy Sci. 94, 5289–5297.
- cheese. Journal of the Science of Food and Agriculture, 96(7), pp.2328-2336.
- [28] Mehyar, G.F., Al Nabulsi, A.A., Saleh, M., Olaimat, A.N. and Holley, R.A., 2018. Effects of chitosan coating containing lysozyme or natamycin on shelf - life, microbial quality, and sensory properties of Halloumi cheese brined in normal and reduced salt solutions. Journal of Food Processing and Preservation, 42(1).
- [29] Conte, A., Gammarielo, D., Di Giulio, S., Attanasio, M. and Del Nobile, M.A., 2009. Active coating and modified-atmosphere packaging to extend the shelf life of Fior di Latte cheese. Journal of Dairy Science, 92(3), pp.887-894.

The Effect of Whey Protein Concentrate Based Edible Coatings Containing Natamycin orLysozyme-Xanthan conjugate on Microbial properties of ultrafiltrated white cheese

Jalilzadeh, A.¹, Hesari, J.^{2*}, Peighambardoust, S. H.³, Jodeiri, H.⁴, Javidipour, I.⁵

1. PhD candidate, Department of Food Science, College of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

2. Professor, Department of Food Science, College of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz Iran.

3. Professor, Department of Food Science, College of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

4. Msc, Research and Development Manager, Tabriz Pegah co., Tabriz, Iran.

5. Professor, Department of Food Engineering, Faculty of Engineering, Van Yüzüncü Yıl University, Turkey.

(Received: 2018/01/02 Accepted:2018/06/14)

In this research, the effects of whey protein concentrate based edible coatings containing different concentrations of natamycin and lysozyme-xanthan gum conjugate were investigated. For this purpose, *Escherichia coli* O157:H7 (as an indicator for gram negative bacteria and also resistant to commercial pasteurization), *Staphylococcus aureus* (as an indicator of gram-positive bacteria), and *Penicillium chrysogenum* were inoculated to ultrafiltrated white cheese surface and the microbial properties of cheese samples were evaluated during 28 days storing. The results showed that all coated treatments significantly reduced the growth of *Penicillium chrysogenum*. Natamycin-containing coatings have been more effective in reducing the mold population than lysozyme-xanthan-containing coatings. Coated samples containing 600 ppm lysozyme-xanthan reduced *E. coli* O157: H7 growth 2.09 log compared to control samples. Also, the growth rates of *Staphylococcus aureus* were lower in all samples treated with lysozyme-xanthan than control sample. The lowest growth rate of *Staphylococcus aureus* was observed in the coated sample containing 600 ppm lysozyme-xanthan on 28th day, with a microbial population of 2.60 logarithms. Unlike other treatments, the growth rate of *Staphylococcus aureus* in the sample coated containing 600 ppm lysozyme-xanthan was descending over 28 days. The results of this study showed that whey protein based edible coating can be used as a carrier of natamycin and lysozyme-xanthan in optimal concentration, for increasing the microbial quality of UF cheese.

Key words: Edible coating, *Escherichia coli* O157: H7, Lysozyme-Xanthan conjugate, *Staphylococcus aureus*, Ultrafiltrated white cheese

* Corresponding Author E-Mail Address: j_hesari@yahoo.com